

8.10.2024

Asia/6

6

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Mai Kivelän ym. valtuustoaloitteesta, joka koskee eläinten hyvinvointiohjelmaa

Pöydälle 01.10.2024

HEL 2024-009133 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään eläinten hyvinvoinnin edistämishjelman laatimista, jonka avulla on mahdollista ottaa paremmin huomioon eri lajien tarpeita, edistää eläinten hyvinvointia ja oikeuksia sekä lisätä so-puisaa yhteiseloä ihmisten ja muiden lajien välillä.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) tuli voimaan 1.1.2024. Lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Lakia sovelletaan kaikkiin eläimiin ja sen tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

Eläinten hyvinvointia edistetään kaupungin päätöksenteossa ja toiminnassa monin eri tavoin, sekä lakisäätöiden tehtävien että kaupungin omien päätösten ja linjausten kautta. Kaupunkiympäristölautakunta arvioi, että nykyisten toimenpiteiden ja niiden ylläpitämisen ja kehittämisen voidaan katsoa varmistavan eläinten hyvinvoinnin huomioon ottamisen kaupungin toiminnassa.

Eläinsuojelu ja lemmikkieläimet

Ympäristöpalveluiden valvontaeläinlääkärit valvovat eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista Helsingissä. Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi 23.11.2023 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 päivityksen vuodelle 2024. Valvontasuunnitelman osana on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma, jossa kuvataan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kohteet, tehtävät ja niihin liittyvät velvoitteet.

Eläinsuojeluvalvonnan tarve on kasvanut tasaisesti viime vuosina, ja ympäristöpalveluihin perustettiin eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaa varten viides valvontaeläinlääkäri virka vuoden 2024 alusta. Valtio rahoittaa valvontaeläinlääkärien virat täysimääräisesti.

Eläinsuojeluvalvontaa tehdään epäilyilmoitusten perusteella eläinten pitoaikoissa, yleensä yksityisasunnoissa. Ammattimaista eläintenpitoa, kuten talleja, lemmikkihoitoloita ja eläinkauppoja, tarkastetaan säännöllisesti valvontasuunnitelman mukaisesti. Jos eläinsuojelutarkastuksilla todetaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaista menettelyä, annetaan määräyksiä tai ryhdytään kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi. Eläinsuojeluvalvontaan kuuluu myös olennaisesti eläinten omistajien neuvonta eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Eläinten kaltoinkohtelun taustalla ovat yleensä omistajan erilaiset sosiaaliset tai terveydelliset ongelmat. Päätökset, jotka vaikuttavat kaupunkilaisten sosiaali- ja terveystalouden saatavuuteen, vaikuttavat välillisesti myös lemmikkien hyvinvointiin. Eläimen asianmukaisen hoidon järjestäminen ja kustannukset ovat aina eläimen omistajan vastuulla.

Kaupungin vastuulla oleva löytöeläinten talteenotto on järjestetty ostopalveluna Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry:n toimesta Viikin löytöeläintalossa. Löytöeläintoimintaa järjestettäessä on edellytetty, että valvontaeläinlääkärit ja poliisi voivat toimittaa löytöeläintaloon eläinsuojeluyhdistyksen väliaikaisen hoidon tarpeessa olevat eläimet. Järjestely on ollut tarpeen pääkaupungin erityispiirteiden vuoksi.

Kaupungin vastuulla olevat eläinlääkintähuoltolain mukaiset eläinlääkäripalvelut ja ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkäripalvelun tuottaa ostopalveluna yliopistollinen eläinsairaala.

Eläinten hyvinvointia edistävänä tekijänä voidaan pitää kaupungin tarjoamia koirapalveluita, joihin kuuluvat mm. koira-aitaukset, koirien uimarannat ja koirakäymälät. Lisäksi yhdistyksille ja järjestöille vuokrataan koiratapahtumiin ja -koulutuksiin tarkoitettuja alueita. Kaupungin koirapalveluita koskeva linjaus on voimassa vuoteen 2026 asti.

Kaupungin ylläpitämät Falkullan ja Haltialan eläintilat ovat suosittuja vierailukohteita, joissa kaupunkilaiset pääsevät tutustumaan kotieläinten pitoon.

Vapaaehtoisen eläinten hyvinvointityön edistäminen

Eläinsuojelujärjestöillä on merkittävä rooli eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Ympäristö- ja lupajaosto myöntää vuosittain avustuksia ympäristöpalveluiden toimialaan kuuluvien asioiden toteuttamiseksi. Eläinsuojelujärjestöistä Helsingin eläinsuojeluyhdistys ry on hakenut ja saanut toimintaansa avustusta.

Luonnonvaraisten eläinten hyvinvointi

8.10.2024

Helsingin kaupungin säätiön Korkeasaaren ylläpitämä villieläinsairaala hoitaa vahingoittuneita luonnonvaraisia eläimiä ja pelastustoimen eläinpelastusyksikkö auttaa luonnonvaraisia eläimiä tilanteen mukaan. Pahoin loukkaantuneet luonnonvaraiset eläimet voi toimittaa myös yliopistolliseen eläinsairaalaan lopetettavaksi veloituksetta. Luonnonvaraisen eläinten loukkaantuminen kaupunkiympäristössä on usein ihmisen toiminnan seurausta, joten avun järjestäminen on perusteltua.

Luonnoneläinten hyvinvointia kaupunkiympäristössä pyritään edistämään eri tavoin. Rakennusvalvonta on julkaissut huhtikuussa 2024 ohjeen lintuturvallisesta rakentamisesta, jossa on kuvattu keinoja millä lintujen törmäyksiä ikkunoihin voidaan vähentää. Myös asemakaavoitukseen on vakiintunut käytäntö törmäysriskin vähentämiseen tähtäävistä kaavamerkinnöistä ja -määräyksissä lintujen kannalta riskialttiissa paikoissa.

Kaupungilla on toteutuksessa laaja roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma 2022-25 ja uutta kautta 2026-29 valmistellaan. Roskat voivat vahingoittaa maa- ja vesieläimiä sellaisenaan tarttuessaan niihin kiinni.

Kaupungin työnjaossa kalastusasiat kuuluvat kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle. Tärkeä valistuskohde on ollut siimojen, vieheiden ja muun kalastusjätteen asianmukainen hävittäminen, jossa on edelleen suuria puutteita. Lakiin ja SUP-direktiiviin perustuva kalastusvälinejätteen keräys tulee pakolliseksi 1.1.2025. Sen yhtenä tavoitteena on vähentää rannoille tai veteen hylättyjen pyydysten kaloille ja maaeläimille aiheuttamaa turhaa kärsimystä.

Helsingin kaupunginvaltuuston toistaiseksi ehkä merkittävin päätös luonnonvaraisten eläinten näkökulmasta on ollut voimassa olevan yleiskaavan 2016 hyväksyminen siitä huolimatta, että se mahdollistaa rakentamista joillekin nykyisille viheralueilla. Kaavan yhteydessä hyväksyttiin kaupunkiluonto-liitekartta, jossa esitetään viheralueet ja niiden väliset yhteydet sekä oikeusvaikutteiset rajaukset luonnonsuojeluohjelman 2015-24 mukaisille luonnonsuojelualueille. Tämä ohjelma saadaan kaupungin omistamien alueiden osalta toteutetuksi määrävuotena 2024, ja uutta luonnonsuojeluohjelmaa vuosille 2025-34 valmistellaan parhaillaan ympäristöpalveluiden johdolla laajassa yhteistyössä aluksi kaupunkiympäristön toimialan sisällä, myöhemmässä vaiheessa myös muiden toimialojen kanssa. On todennäköistä, että nyt valmistavana oleva uusi luonnonsuojeluohjelma 2025-34 on riittävän laaja hyödyttääkseen vielä useampien eläinlajien ja -yksilöiden elinmahdollisuuksia kuin edellinen.

Toinen tärkeä kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja on kaupunkiympäristölautakunnan 20.4.2021 hyväksymä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO-ohjelma) 2021-28, jonka toimenpiteistä useimmat koskevat elinympäristöjä ja siten välillisesti eläimiä, mutta luku 8 sisältää 13 toimenpidettä, jotka koskevat suoraan eläinlajien eli käytännössä yksilöiden auttamista.

Kaupunkiympäristölautakunnan 18.6.2024 hyväksymissä metsiä koskevissa luonnonhoidon periaatteissa on tuotu esille metsäisen ympäristön merkitys eläimille ja linnuille. Periaatteiden mukaan hoitotoimenpiteiden yhteydessä jätetään tiheikköjä eläimistön ja linnuston suojapaikoiksi yleisesti, mutta erityisesti tähän kiinnitetään huomiota vihersormissa ja muissa ekologisissa yhteyksissä.

Lisäksi maisema-arkkitehtuurin ja -suunnittelussa voidaan hyödyntää eläinavusteista suunnittelua. Esimerkiksi kaupunki hoitaa ja kehittää aktiivisesti niitty- ja ketoverkostoa, mikä tarjoaa elinympäristön useille hyönteisille ja niitä ravinnokseen käyttäville.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Mai Kivelä ja 24 muuta valtuutettua ovat tehneet 19.6.2024 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Aloite eläinten hyvinvointiohjelmasta

Helsingin toiminta vaikuttaa monin tavoin eläimiin ja Helsinki on asuinpaikka myös monelle muulle lajille. Kaupunki onkin sitoutunut edistämään eläinten hyvinvointia esimerkiksi hankintastrategiassaan. Myös laki velvoittaa toimijoita eläinten hyvään ja kunnioitavaan kohteluun. Lisäksi eläinten parempi kohtelu on ihmisten laajasti jakama tavoite. Edellä mainituista syistä, sekä ennen kaikkea eläinten itsensä takia, on tärkeää, että eläinten intressi ja hyvinvointi tulee otetuksi huomioon kaupungin päätöksenteossa ja toiminnassa laajemminkin.

Vaikka moni asia on eläinsuojelun suhteen Helsingissä hyvin, parannettavaa riittää. Itse asiaa, eläinten hyvinvoinnin edistämistä, ei koordinoi kukaan, eikä asiaa edes tarkastella kaupunkitasolla. Monin paikoin tietämys päätösten tai toimintojen eläinvaikutuksista voi olla ohut. Eläinten hyvinvoinnin edistämistä on tarpeen katsoa suoraan eläinsuojelua laajemmin, ja myös välilliset vaikutukset on tärkeä huomioida, esimerkiksi jo mainittujen kaupungin hankintojen kautta.

Helsinkiin tarvitaan kokoava eläinten hyvinvointiohjelma, jonka avulla on mahdollista ottaa paremmin huomioon eri lajien tarpeita, edistää

eläinten hyvinvointia ja oikeuksia sekä lisätä sopuisaa yhteiseloä ihmisten ja muiden lajien välillä.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Helsinki laatii eläinten hyvinvoinnin edistämishjelman, jossa linjataan mm. vastuista ja toimenpiteistä asian edistämiseksi.”

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 30.10.2024 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 32010
riikka.berg(a)hel.fi
Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 09 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 19.06.2024 Kivelä Mai Aloite eläinten hyvinvointiohjelmasta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Elintarviketurvallisuusyksikkö
Ympäristönsuojelu ja ohjaus yksikkö